

RP 44/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av värnpliktslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att värnpliktslagen ska ändras.

Målet med propositionen är att öka förmågan att bemöta snabbt föränderliga säkerhetslägen. För att målet ska kunna nås föreslås det att den tidsfrist på tre månader som har föreskrivits för förordnande till repetitionsövning ska slopas i fråga om de övningar som ordnas för att den militära beredskapen ska kunna höjas flexibelt. Enligt vad som föreslås ska maximitiderna för repetitionsövningsdygn inte gälla dessa övningar. Vidare föreslås det att maximitalet repetitionsövningsdygn för övriga övningar ska fördubblas.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	5
2.3 Bedömning av nuläget	7
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	8
3.1 Målsättning	8
3.2 De viktigaste förslagen.....	8
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	9
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	9
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	10
4.3 Samhälleliga konsekvenser	10
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	10
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	10
DETALJMOTIVERING	12
1 LAGFÖRSLAG	12
2 IKRAFTTRÄDANDE	14
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	14
LAGFÖRSLAG	17
Lag om ändring av värnpliktslagen	17
BILAGA	19
PARALLELLEXT	19
Lag om ändring av värnpliktslagen	19

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Det finska försvarets verksamhetsmiljö är stadd i förändring. Trots att vår verksamhetsmiljö breddas, är geopolitikens och närområdets betydelse fortfarande central för Finland. Ändringarna i det arktiska området, det ökande energiberoendet och utvecklingen i Östersjöområdet har oundvikligen konsekvenser för Finland. Statsrådet utfärdade år 2010 ett principbeslut där sju för samhället nödvändiga verksamhetshelheter, som måste tryggas i alla situationer, fastställdes.

De vitala funktionerna är tväradministrativa och mot dem riktar sig ett s.k. hybridhot. Hybridhoten och hybridkonflikterna är inte nya fenomen, men begreppet beskriver komplexiteten i de nuvarande konflikterna som drabbar hela samhället. Denna verksamhet kan visa sig t.ex. i form av informationspåverkan, cyberverksamhet, politisk, ekonomisk eller militär påtryckning, väpnade oroligheter eller användning av militära maktmedel. Händelser som till sin sammanlagda verkan är betydande och ofta överraskande kan vara synliga eller förbli i det fördolda, och de kan kombineras på ett okonventionellt sätt.

Samtidigt som hotbilderna breddas kvarstår risken för att militära maktmedel ska användas och på motsvarande sätt behovet av ett militärt försvar. Metoderna för påverkan blir mångsidigare och försvaret bör ha förmåga att bemöta både traditionell krigföring och olika kombinationer av metoder för användning av maktmedel. Militära maktmedel kan i allt högre grad användas som en del av andra verktyg för och kombinationer av maktmedel eller också kan man indirekt hota med detta. I närområdesfrågorna måste man särskilt beakta utvecklingen i Ryssland och landets agerande som en regional stormakt, som strävar efter att förstärka sin ställning som en global aktör.

Under de senaste åren har lokala och regionala politiska kriser, med vilka har sammanhängt användning av väpnade styrkor, inträffat överraskande och snabbt, efter en situationsutveckling på endast några dagar. I framtiden kan de militära konflikterna anknyta till t.ex. tvister om politiskt inflytande, logistiska förbindelser, råvaror, befolkningsgruppers ställning och naturresurser samt energi.

En av Ilkka Kanerva ledd parlamentarisk utredningsgrupp konstaterade i sin rapport (Riksdagens kanslis publikation 4/2014) att omvärldsförändringar och Finlands geostrategiska läge ställer grundläggande krav på hur försvaret ska dimensioneras. Enligt utredningsgruppen finns det för närvarande inget militärt hot mot Finland, men förändringar kan ske. Finlands läge på gränsen till en militärallians och med en stormakt som granne måste beaktas när man drar slutsatser om hur försvarsmakten ska dimensioneras och utvecklas.

Den nämnda utredningsgruppen var i sin rapport av den åsikten att grundvalen för vår försvarsförmåga alltjämt kommer att utgöras av en till uppgifterna anpassad försvarsstrategi plus de trupper och den krigsmateriel som strategin kräver. Hela den tjänstdugliga åldersklassen utbildas och ingår sedan i krigsförbanden. Utredningsgruppen poängterade att det bara är genom allmän värnplikt som Finland kan uppnå en kvantitativt och kvalitativt tillräcklig krigsplaceringsduglig reserv för krigsbefattningar. Samtidigt lägger vi upp en kunskaps- och färdighetsmässig grund för samhället när det gäller att klara av utmaningar vid kriser.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Gällande värnpliktslag totalreviderades år 2007. Målet med revideringen var att få värnpliktslagen att uppfylla kraven i grundlagen och även annars att bli modernare och fungera bättre än tidigare. Ett försvarssystem som grundar sig på allmän värnplikt har visat sig vara väl lämpat för vårt demokratiska system, där försvaret angår hela folket. Denna princip realiseras genom den allmänna värnplikten. Värnpliktslagen innehåller grundläggande bestämmelser bl.a. om beväringstjänst, repetitionsövningar, extra tjänstgöring och tjänstgöring under mobilisering.

Om syftet med repetitionsövning föreskrivs i 48 § i lagen. Vid reservens repetitionsövningar upprätthålls den militära kunskap och förmåga som inhämtats under beväringstjänsten samt ges utbildning för mera krävande uppgifter, görs de värnpliktiga förtrogna med de förändringar som utvecklingen inom det militära försvaret för med sig, övas trupphelheterna i den sammansättning som är planerad för dem och möjliggörs en flexibel höjning av den militära beredskapen.

I 32 § i lagen föreskrivs om förordnande till repetitionsövning. En värnpliktig som hör till reserven kan förordnas till repetitionsövning. Förordnandet att delta i en repetitionsövning sänds till den värnpliktige minst tre månader innan övningen börjar. Med den värnpliktiges medgivande kan avvikelser göras från den föreskrivna tiden.

Eftersom det är frågan om att uppfylla en medborgarskyldighet, som påverkar också den värnpliktiges övriga tidsanvändning, är det motiverat att förordnandet ges i god tid. Från tidsfristen kan man dock avvika med samtycke av den värnpliktige. Detta är ändamålsenligt, eftersom å ena sidan en del av de inkallade inte kommer till övningen på grund av att de fått befrielse och å andra sidan finns det värnpliktiga som är villiga att komma till en övning också med kort varsel.

I 34 § föreskrivs om befrielse från en repetitionsövning. Från en repetitionsövning kan en värnpliktig befrias på ansökan, om befrielsen är synnerligen nödvändig av familjeskäl eller på grund av den ekonomiska situationen eller av orsaker som har samband med utövande av yrke eller näring, eller den värnpliktiges inledande av eller framsteg i studierna kännbart skulle bli lidande om befrielse inte ges eller om den värnpliktiges deltagande i repetitionsövningen skulle orsaka hans arbetsgivare särskilt allvarlig olägenhet eller skada i verksamheten eller på grund av den värnpliktiges andra särskilda personliga orsaker. Befrielsen söks skriftligt hos den regionalbyrå som utfärdat förordnandet.

Eftersom repetitionsövningarna är korta, i allmänhet en eller två veckor, bör de olägenheter som övningen orsakar vara mycket kännbara för att befrielse ska kunna beviljas. Den olägenhet som arbetsgivaren orsakas är i första hand motiverad när det är frågan om en nyckelperson i företaget eller om ett litet företag. I praktiken beviljas befrielse dock sällan.

I 50 § föreskrivs det om skyldigheten att delta i repetitionsövningar. En värnpliktig som hör till reserven är skyldig att delta i repetitionsövningar. Den sammanlagda maximitiden för övningarna är för manskapet 40 dagar, för den som har utbildats till en sådan uppgift inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter eller till en sådan specialuppgift inom manskapet som ställer de högsta kraven 75 dagar, för underofficer, institutofficer och officer 100 dagar.

Utöver dessa bestämda tider kan en värnpliktig med sitt samtycke förordnas till repetitionsövning vid en trupp enligt sin krigstida placering för högst 20 dagar per kalenderår, om den värnpliktige är oundgänglig för försvarsmakten när det gäller att leda eller utbilda truppen. Förordnandet till tjänstgöring förutsätter dessutom skriftligt samtycke av den värnpliktiges arbetsgivare, om övningen äger rum under arbetstid.

I 111 § föreskrivs om hur besvär och rättelseyrkande påverkar verkställigheten av beslut. Ett beslut om förordnande till tjänst, avbrytande av utbildning, avbrytande av tjänstgöring och förordnande till undersökning som klarlägger bruk av narkotika verkställs trots att rättelseyrkande och besvär har anförts.

Enligt 31 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996) har besvär uppskjutande verkan på verkställighet av ett beslut. Enligt paragrafens 2 mom. får ett beslut dock verkställas innan det har vunnit laga kraft, om beslutet till sin natur är sådant att det bör verkställas omedelbart, eller om ett allmänt intresse kräver att verkställigheten av beslutet inte uppskjuts.

Gränsbevakningsväsendet deltar utgående från 3 och 25 § i gränsbevakningslagen (578/2005) i rikets försvar. Ändringen i det säkerhetspolitiska läget och de allt mångsidigare hot som den medför framhäver mera än tidigare gränsbevakningsväsendets betydelse som en viktig del av försvarssystemet och av en höjning av försvarsberedskapen. Gränsbevakningsväsendets deltagande i det militära försvaret har beaktats vid försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets gemensamma operativa planering.

I en situation som förutsätter att försvarsberedskapen höjs, är det gränstruppernas första uppgift att effektivisera upprätthållandet av gränssäkerheten och utöver detta att trygga rikets territoriella integritet och förbereda militära försvarsuppgifter. Om försvarsberedskapen kräver det, kan gränstrupperna eller delar av dem genom förordning av republikens president anslutas till försvarsmakten. Detta är ändamålsenligt i det skede då användning av direkta militära maktmedel riktas mot rikets territorium och det inte längre finns förutsättningar att sköta gränssäkerhetsuppgiften.

I gränstrupperna finns utöver värnpliktiga i reserven ett ansevärt antal personer i tjänst hos gränsbevakningsväsendet. Gränsbevakningsväsendet svarar för repetitionsövningarna för sina krigstida gränstrupper. I praktiken förordnar försvarsmakten de värnpliktiga till gränsbevakningsväsendets planerliga repetitionsövningar, utrustar trupperna och svarar för kostnaderna för reservisterna.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Målet med den internationella jämförelsen var att reda ut användningen av värnpliktiga och deras rättigheter i olika uppgifter. I granskningen strävade man efter att koncentrera sig på länder som till sina förhållanden och sin samhällsliga utveckling påminner mest om Finland. Jämförelsen var emellertid en utmaning, eftersom redan begreppen militärtjänst, värnpliktig, beväring och beredskap förstås på olika sätt i olika länder.

Den allmänna värnplikten är inte längre särskilt allmän i Europa. Värnplikt i större skala används utöver i Finland också i Schweiz, Österrike, Grekland och Turkiet. I mindre skala är värnplikt i användning i Norge, Danmark och Estland. Värnplikten är allmän också i Mellanöstern, Sydamerika samt Central- och Sydostasien.

För den internationella jämförelsen valdes Sverige, Norge och Estland. I jämförelsen har man särskilt koncentrerat sig på hur länderna i fråga har berett sig på att flexibelt höja beredskapen. I fråga om Sverige och Norge har man i jämförelsen koncentrerat sig särskilt på det svenska hemvärdet och det norska heimevernet och i fråga om Estland på den skyddskårsverksamhet (kaitseliit) som är i användning i landet.

Dessa truppers betydelse har framhävts bl.a. därför att mera än tidigare har satsats på deras utrustning och utbildning. I trupperna ingår enheter som till beredskap och kunnande utgör den

RP 44/2016 rd

skarpaste spetsen av sina länders stridskrafter. Dessa trupper bildar en kärntrupp inom ländernas försvar, och de täcker hela landet och står snabbt i aktionsberedskap.

Sverige

De svenska hemvärnstrupperna, som täcker hela landet och har en styrka på cirka 22 000 soldater, har till huvuduppgift att skydda kritisk infrastruktur när beredskapen höjs. Dessa är till exempel objekt som sammanhänger med tryggheten av samhällets vitala funktioner. I fredstid kan hemvärnstrupperna också ge andra myndigheter handräckning.

Alla som är placerade i hemvärdnet är frivilliga. Hemvärnssystemet erbjuder följaktligen ett synnerligen flexibelt verktyg för den grå fasen i en kris. Hemvärnstruppernas beredskap kan höjas genom ett larm som regeringen ger och som kallas Home Guard Alert och hemvärnstruppernas beredskap kan vid behov höjas innan den allmänna beredskapen höjs.

Hemvärnstrupperna har en åldersfördelning från 18 till 70 år. Medelåldern är cirka 40 år och 14 % av soldaterna i hemvärdnet är kvinnor. Soldaterna får utbildning i 4–13 dagar per år beroende på uppgift. Hemvärnstruppernas beväpning består främst av infanteriets lätta vapen. Hemvärnstrupperna har sin personliga utrustning hemma, men i huvudsak förvaras vapnet inte hemma.

Hemvärdnet har en viktig roll vid organiserandet av den frivilliga försvarsutbildningen och samordningen av frivilligorganisationernas utbildning.

Norge

Norge har i användning en selektiv värnplikt och utöver detta håller landet på att utvidga värnplikten så att den också kommer att gälla kvinnor. Efter fullgjord militärtjänstgöring styrs beväringarna först till försvarsmaktens s.k. styrkepool, från vilken ett behövligt antal personer efter några år flyttas över till hemvärnstruppernas reserv. Syftet är att verksamheten ska utvecklas så att beväringarna efter militärtjänsten styrs direkt till antingen reserven eller hemvärnstrupperna utan någon mellanfas. En del av reserven ska vara frivilliga som vid behov kan kallas i tjänst och som ska öva t.ex. tre veckor per år. Resten av dem som fullgjort militärtjänsten ska överföras direkt till hemvärnstrupperna.

Hemvärnstrupperna har en viktig roll i Norges territorieförsvar och i upprätthållandet av samhällets säkerhet. Avvikande från de andra nordiska länderna grundar de sig i regel på värnplikt. Endast en liten del av personalen i hemvärnstrupperna är frivilliga. Hemvärnstrupperna fördelas mellan arméns, marinens och flygvapnets enheter. I deras uppgifter ingår att skydda människor och samhällets funktioner, övervaka lokalområden samt att ge olika myndigheter och civila aktörer stöd.

Hemvärnstrupperna har en styrka på cirka 45 000 soldater. Den avlönade personalens andel är bara cirka en procent av hela styrkan och resten fullgör en del av sin värnplikt i hemvärnstrupperna eller har redan fullgjort sin värnplikt och sedan önskat fortgå i hemvärnstrupperna som frivilliga.

Tack vare systemet finns det i Norge ett stort antal soldater i reserven, vilkas beredskap är på en mycket god nivå till följd av att de regelbundet övar med sina trupper. Det har kunnat ses att hemvärnstruppernas betydelse fortsättningsvis har blivit större, eftersom de till följd av sin lokala karaktär och höga beredskap lämpar sig särskilt väl också för att avvärja s.k. hybridkrigföringsmetoder.

Estland

I Estland är beväringstjänstgöringen obligatorisk för alla manliga estniska medborgare. Enligt lagstiftningen är beväringssystemets viktigaste uppgift att ge militär utbildning. I utbildningsinnehållet beaktas behoven under både fredstid och krigstid.

I Estland är en skyddskår i bruk och den är en militär försvarsorganisation som grundar sig på lag. Skyddskåren är en organisation som lyder under kommandören för landets försvarsmakt. Verksamheten är frivillig och det sammanlagda medlemsantalet i skyddskårens olika delar är cirka 17 400 personer.

Kaitseliit indelas i läger, vilkas uppgift är att forma och utbilda en stridsavdelning som vid behov kan underställas stridskrafterna. Stridsavdelningarna planeras så att de i första hand ska användas på sitt eget ansvarsområde. Skyddskåren övar huvudsakligen cirka fyra gånger per år och övningar görs också tillsammans med stridskrafterna.

2.3 Bedömning av nuläget

Försvarsministeriet bad huvudstaben ge sina synpunkter på den nuvarande lagstiftning som an knyter till försvarsmaktens beredskap och den behörighet som grundar sig på denna samt på behovet av nya befogenheter till följd av den säkerhetspolitiska omgivningen. Enligt huvudstabens syn är den lagstiftning som an knyter till försvarsmaktens beredskap huvudsakligen fungerande. Den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen orsakar dock behov att justera i synnerhet värnpliktslagen (1438/2007).

Försvarsmaktens prestationsförmåga och dess trovärdighet grundar sig på förmågan att i kris- och hotsituationer reglera försvarsberedskapen på ett flexibelt sätt enligt vad situationen förutsätter. Försvarssystemets beredskap och aktionssäkerhet förebygger kriser och möjliggör en flexibel höjning av försvarsmaktens prestationsförmåga till den nivå som kriser och hot förutsätter.

När man talar om regleringen av försvarsmaktens beredskap används termerna effektivisering av beredskapen och höjning av beredskapen. Vid effektivisering av beredskapen är det frågan om åtgärder för att reglera försvarsmaktens beredskap, vilka man vidtar med försvarsmaktens eget beslut, med försvarsmaktens egna resurser och huvudsakligen med de befogenheter som gäller under normala förhållanden. Vid höjning av beredskapen är det frågan om åtgärder för att reglera försvarsmaktens beredskap, vilka sammanhänger med hotet om ett militärt angrepp och vilka inleds i enlighet med beslut av statsledningen och order av kommandören för försvarsmakten.

När situationen kräver det kan försvarsmakten effektivera sin beredskap med egna interna åtgärder när det gäller bl.a. spaning, övervakning och skydd av objekt. När beredskapen höjs kan reservister kallas till repetitionsövningar eller extra tjänstgöring. Det eftersträvas att beredskapen ska höjas flexibelt så att till tjänstgöring kallas de trupper som behövs i en viss situation. För detta har de värnpliktiga delats in i ordergivningskontingenter, av vilka en del kallas till tjänstgöring genast i begynnelsefasen av beredskapshöjningen.

De åtgärder som siktar till att höja beredskapen måste vidtas redan innan ett ansenligt väpnat hot riktas mot Finland. Detta beror på att Finlands militära försvar baserar sig på en reservistarmé, som inte är klar att delta i en väpnad aktion genast den trätt i tjänst, utan de trupper som ska sändas ut i strid måste först övas i de sammansättningar som planerats för dem. Följaktligen skulle det med tanke på en flexibel höjning av beredskapen vara ytterst viktigt att de åtgärder som behövs kan vidtas mera flexibelt än vad som är fallet i dag redan innan förutsätt-

ningarna för att kalla till extra tjänstgöring uppfylls. I gällande lagstiftning saknas tillräckligt effektiva och flexibla metoder för detta.

Som en följd av det förändrade säkerhetsläget borde man vad gäller repetitionsövningarna ta upp för utvärdering de i värnpliktslagen föreskrivna minimitiderna för förordnande till repetitionsövningar, regleringen av de sammanräknade maximitiderna för repetitionsövningar samt de värnpliktigas och arbetsgivarens samtycke i vissa fall.

Till följd av de nya hoten behövs jämsides med de nuvarande metoderna även metoder för att flexibelt höja beredskapen. Det vore viktigt att få en kärntrupp av reservister mobiliserad så flexibelt som möjligt när situationen kräver det. En ändring av tidsgränsen för förhandsanmälan om repetitionsövning och en ändring av begränsningarna i antalet repetitionsövningar skulle underlätta denna sak.

De första åtgärderna för att höja gränsbevakningsväsendets beredskap vidtas med interna åtgärder, och den ökande intensiteten besvaras genom att de anställda enligt situationen sätts in på de ställen där resurser behövs. Gränsbevakningsväsendets deltagande i det militära försvaret har beaktats i försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets gemensamma operativa planering. För att höja gränsbevakningsväsendets militära beredskap kan man bli tvungen att kalla in värnpliktiga till repetitionsövningar för gränstrupperna. Vid en flexibel höjning av beredskapen med framförhållning är en betydande procentandel av de värnpliktiga som ska kallas till repetitionsövningar värnpliktiga som hör till gränsbevakningsväsendets gränstrupper.

Även om man närmar sig samhällets säkerhet ur ett militärt perspektiv, utvecklas samtidigt också den allmänna samhällsliga beredskapen, som i sin tur hela samhället drar nytta av. De föreslagna ändringarna underlättar för sin del samhällets verksamhet, eftersom en flexibel höjning av beredskapen normaliserar det förändrade säkerhetsläget, och då belastas inte det övriga samhället.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Målet med denna proposition är att genom lagstiftningen bredda de metoder med vilka man kan reagera snabbare än tidigare på ett förändrat säkerhetsläge.

Målet är att man ska kunna besvara säkerhetslägen med de metoder som gäller under normala förhållanden. Principen är att beredskapen redan nu regleras med de befogenheter som fastslås i gällande lagstiftning om försvarsmakten.

Avsikten är att det som föreslås ska tas i bruk endast i exceptionella situationer och uttryckligen för att omedelbart få i gång verksamheten. Dessa är ytterst snabba lägesutvecklingar, såsom hybridhot. Det ska vara fråga om ett exceptionellt förfarande, som ska användas endast när det inte är möjligt att upprätthålla säkerheten på annat sätt.

3.2 De viktigaste förslagen

För att en tillräckligt snabb förmåga att reagera på ett förändrat säkerhetsläge ska kunna garanteras, föreslås det att värnpliktslagen ska ändras i fråga om användningen av reservister.

I gällande lagstiftning förutsätts att en värnpliktig förordnas till repetitionsövning minst tre månader innan övningen inleds. I propositionen föreslås att avvikelser ska kunna göras från denna tidsfrist med ett beslut av republikens president, om det är fråga om en övning som syf-

tar till en flexibel höjning av den militära beredskapen och ett behov som framgår av Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsätter detta.

De föreslagna repetitionsövningarna, som syftar till att flexibelt höja den militära beredskapen, måste vid behov kunna beordras också med en snabb tidtabell och ett täckande deltagande i dem är ytterst viktigt med tanke på att syftet med övningen ska kunna uppnås. Av detta skäl ska man inte kunna ansöka om befrielse från en repetitionsövning som hålls i syfte att flexibelt höja den militära beredskapen på samma grunder som om befrielse från extra tjänstgöring, utan befrielse ska det vara möjligt att bevilja på samma grunder som befrielse från extra tjänstgöring. Befrielse ska därmed kunna beviljas endast om det är nödvändigt med tanke på den värnpliktiges familjeförhållanden eller ekonomiska förhållanden eller yrkes- eller näringsutövande. Om befrielse ska sökas med samma förfarande som vid en vanlig repetitionsövning. Såsom i fråga om övriga repetitionsövningar, ska ansökan om befrielse, rättelseyrkande eller anhängiggjorda besvär inte ge den värnpliktige rätt att utebli från en övning.

Utöver det som sägs ovan föreslås det att repetitionsövningarnas sammanräknade maximitider inte ska gälla sådana repetitionsövningar genom vilka en flexibel höjning av den militära beredskapen möjliggörs. Med tanke på effekten i och påverkan av en repetitionsövning som ska ordnas i syfte att flexibelt höja den militära beredskapen är det nödvändigt att i lagen föreskrivna tidsfrister inte hindrar ett ändamålsenligt genomförande av övningen. Förordnandet ska dock kunna gälla högst 30 dagar åt gången för en enskild värnpliktig och det ska upphävas omedelbart när förutsättningarna för att ordna övningen inte längre föreligger.

Tryggandet av de funktioner som är vitala för samhället kräver välutbildade trupper. De sammanräknade maximitiderna för repetitionsövningar i enlighet med gällande lagstiftning uppfylls särskilt i fråga om nyckelpersoner. Vidare kräver teknologin, som är mera komplicerad än tidigare, mera tid för övning än de tidigare vapensystemen. Utbildandet av trupperna och upprätthållandet av deras kunnande förutsätter att de sammanräknade maximitiderna för repetitionsövningarna utökas. I propositionen föreslås det därför att repetitionsövningarnas sammanräknade maximitider ska fördubblas.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna ändringarna orsakas av enskilda repetitionsövningar, dvs. de beror helt på hur många sådana repetitionsövningar som anknyter till en flexibel höjning av den militära beredskapen man blir tvungen att ordna. Möjligheten att förordna reservister till repetitionsövning omedelbart är dock avsedd att vara ett mycket exceptionellt förfarande. Repetitionsövningarna i fråga ska dessutom i varje fall gälla ett begränsat antal reservister.

Verksamheten ska huvudsakligen täckas med försvarsmaktens omkostnader, vilket utgör den största begränsningen när det gäller att öka antalet repetitionsövningar. Om en situation eventuellt blir långvarig eller eskalerar, kan det leda till att försvarsmakten måste be statsrådet om mera anslag för att täcka kostnaderna för verksamheten. Kostnaderna för en reservists repetitionsövning är i dagens läge 168 euro per dygn, vilket gör att dygnspriset för 25 000 reservister blir 4,2 miljoner euro.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har inga stora konsekvenser för myndigheterna. Med tanke på myndigheternas uppgifter och verksamhet klargör den föreslagna regleringen verksamheten och ökar de verksamhetsmodeller som står till buds.

Det ökande antalet repetitionsövningar under de senaste åren har ökat antalet ansökningar om befrielse samt på dem följande rättelseyrkanden och besvär. En enskild repetitionsövning som ordnas i syfte att flexibelt höja den militära beredskapen kan leda till ett plötsligt stort antal ansökningar om befrielse och påföljande rättelseyrkande- och besvärprocesser. Det är dock fråga om en ytterst sällsynt och exceptionell situation, och därmed har propositionen inga konsekvenser för den normala verksamheten vid regionalbyråerna eller centralnämnden för uppståndsärenden. Det är emellertid skäl för regionalbyråerna och centralnämnden för uppståndsärenden att bereda sig på också en dylik exceptionell situation.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen kan ha konsekvenser som återspeglar sig på näringslivet, samt generellt på samhällspolitiken. De föreslagna ändringarna kan orsaka utmaningar för arbetsgivaren samt i någon mån olägenhet för en värnpliktigs arbetssökande. En särskild utmaning i fråga om en repetitionsövning som förordnats att börja omedelbart ställer det att de värnpliktiga eller deras arbetsgivare i dessa situationer inte nödvändigtvis har möjlighet att på förhand förbereda sig på den frånvaro som övningen medför. Å andra sidan kan de specialfärdigheter som man lär sig vid repetitionsövningar också vara en möjlighet när man söker sig till vissa uppgifter, vilket gör det svårt att bedöma vilka propositionens slutliga konsekvenser för samhället kommer att vara. De repetitionsövningar som anknyter till en flexibel höjning av den militära beredskapen kommer dessutom huvudsakligen att gälla reservister, vilkas genomsnittliga ålder är 20–25 år. Många värnpliktiga i den här åldersgruppen är inte ännu stadigvarande ute i arbetslivet, vilket gör att de konsekvenser som arbetsmarknaden orsakas bedöms bli små.

Men de föreslagna ändringarna underlättar för sin del samhällets verksamhet, eftersom en flexibel beredskapshöjning normaliserar det förändrade säkerhetsläget, och då medför detta ingen belastning för det övriga samhället.

Eftersom om värnplikten har föreskrivits endast för män, gäller propositionens konsekvenser mera män än kvinnor.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Utkastet till proposition har beretts vid försvarsministeriet i nära samarbete med försvarsmakten.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Försvarsministeriet sände propositionsutkastet på remiss till Republikens presidents kansli, statsrådets kansli, finansministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsutbildningsföreningen, Reserviläisliitto – Reservin Aliupseerien Liitto – Reservistförbundet – Reservunderofficersförbundet ry, Suomen Reserviupseeriliitto – Finlands reservofficersförbund ry, Finlands näringsliv, Statens arbetsmarknadsverk, Kommunarbetsgivarna samt Kyrkans arbetsmarknadsverk. Totalt 12 utlåtanden erhöles.

RP 44/2016 rd

Propositionens mål och de grundläggande avgöranden som utgör bakgrund till propositionen ansågs i utlåtandena generellt vara bra och nödvändiga. I flera utlåtanden understöddes allmänt en ändring av värnpliktslagen så att den bättre motsvarar Finlands förändrade militära omvärld.

De viktigaste påpekandena som fördes fram i utlåtandena gällde beslutsförfarandet i fråga om en repetitionsövning, regleringens noggrannhet och exakta avgränsning, möjligheten att söka ändring, propositionens förhållande till systemet med extra tjänstgöring samt konsekvensbedömningen. Efter remissutlåtandena har propositionen bearbetats i fråga om alla dessa delområden. Utifrån de givna remissvaren har det föreslagna beslutsförfarandet ändrats så att beslutet om att en övning ska ordnas alltid ska fattas av republikens president i beslutsförfarandet för militära kommandomål och med medverkan av försvarsministern. Vidare har förutsättningarna för att ordna en repetitionsövning som möjliggör en höjning av den militära beredskapen preciserats och till förslaget har fogats rätt att söka ändring också i fråga om dessa övningar. Propositionens motiveringar har också preciserats med beaktande av de ställningstaganden som fördes fram i utlåtandena i synnerhet vad gäller konsekvensbedömningen.

Övriga mera detaljerade anmärkningar som togs upp i utlåtandena har beaktats i mån av möjlighet vid den fortsatta beredningen av ärendet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

32§. Förordnande till repetitionsövning. Syftet med repetitionsövningen är enligt 48 § i värnpliktslagen att upprätthålla den militära kunskap och förmåga som inhämtats under beväringstjänsten samt ge utbildning för mera krävande uppgifter, göra de värnpliktiga förtrogna med de förändringar som utvecklingen inom det militära försvaret för med sig, öva trupphelheterna i den sammansättning som är planerad för dem och möjliggöra en flexibel höjning av den militära beredskapen.

Ett syfte med repetitionsövningen är enligt lagstiftningen att flexibelt höja den militära beredskapen. Enligt gällande lagstiftning sänds förordnandet att delta i en repetitionsövning till den värnpliktige minst tre månader innan övningen börjar. För att en repetitionsövningsorder ska kunna sändas under en kortare tid än tre månader förutsätts alltid medgivande som reservisten har gett särskilt.

Gällande bestämmelse om en tid på tre månader för kallelse till repetitionsövning stöder inte nödvändigtvis syftet med en flexibel höjning av den militära beredskapen, eftersom man inte kan kalla in reservister till tjänstgöring tillräckligt snabbt. Hotet om militärt våld kan visa sig på många olika sätt och säkerhetsläget kan förändras snabbt. De internationella kriserna under den senaste tiden har eskalerat mycket snabbt, och på det förändrade läget måste man kunna reagera tillräckligt snabbt och på rätt sätt.

I paragrafens 3 mom. ska det föreskrivas om möjligheten att förordna en värnpliktig till en repetitionsövning med avvikelse från den tre månaders tidsfrist om vilken föreskrivs i 2 mom. Vid behov ska en värnpliktig därmed kunna förordnas till en övning till och med omedelbart. Detta moment ska kunna tillämpas endast när det gäller en repetitionsövning som uttryckligen ska ordnas för att höja den militära beredskapen och endast när ett behov som uppstår i den finska säkerhetspolitiska omgivningen förutsätter att man avviker från tidsfristen på tre månader. Ett behov som uppstår i den finska säkerhetspolitiska omgivningen ska kunna anknyta till t.ex. en osedvanlig militärövning som ordnas i Finlands närområde eller en annan situation som utvecklas så att den blir hotfull.

Beslutet om att ordna en sådan repetitionsövning som avses i 3 mom. ska fattas av republikens president i den ordning som föreskrivs i 32 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten. Beslutet ska därmed fattas på föredragning av kommandören för försvarsmakten och kommandören ska också kontrasignera beslutet. Försvarsministern ska vara närvarande vid föredragningen och uttrycka sin uppfattning om saken, och dessutom kan statsministern närvara och uttrycka sin uppfattning om saken.

Det föreslås att ingen egentlig tidsgräns ska föreskrivas för hur länge hela repetitionsövningen ska pågå, men beslutet ska återkallas genast, när den uppkomna situationen i den finska säkerhetspolitiska omgivningen, vilken är orsak till att övningen har ordnats, tillåter att övningen avslutas. Med tanke på en enskild värnpliktigs rättsskydd och normeringens rätta proportioner är det emellertid nödvändigt att ett förordnande till repetitionsövning inte är i kraft en odefinierad tid. En enskild värnpliktig ska följaktligen kunna förordnas till en övning i högst 30 dagar åt gången, varefter det ska övervägas på nytt hur nödvändigt förordnandet är för den värnpliktige i fråga. När förordningarnas varaktighet och en eventuell förlängning av dem övervägs, bör det beaktas särskilt vilken betydelse den värnpliktige i fråga har med tanke på syftet med övningen samt övningens konsekvenser för den värnpliktiges familjeförhållanden och ekonomiska förhållanden. En värnpliktig ska dessutom kunna ansöka om befrielse från en övning i enlighet med det föreslagna 34 § 2 mom. också medan övningen pågår.

Försvarsmakten ska svara för verkställandet av republikens presidents beslut. Försvarsmakten ska därmed med stöd av presidentens beslut och inom de gränser som beslutet ställer förordna de värnpliktiga till repetitionsövning och besluta om övningens längd och eventuell förlängning av den för varje värnpliktig som har förordnats till övningen. När republikens president beslutar avsluta en repetitionsövning, ska också alla förordnanden som utfärdats med stöd av beslutet omedelbart återkallas.

I fråga om de värnpliktiga som ska förordnas till gränsbevakningsväsendets repetitionsövning följs dessutom beslutsförfarandena enligt lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005). I fråga om förordnandet av gränstrupper till repetitionsövning i enlighet med det föreslagna nya 3 mom. ska i praktiken lagens 7 § tillämpas, enligt vilken republikens president beslutar om betydande ändringar av gränstruppernas försvarsberedskap och om andra vittsyftande eller principiellt viktiga militära kommandomål som gäller gränsbevakningsväsendet och som avser gränsbevakningsväsendets uppgifter med anknytning till det militära försvaret. Republikens president fattar utom statsrådet beslut i militära kommandomål som gäller gränsbevakningsväsendet efter föredragning av inrikesministern.

I enlighet med försvarsplanen hör en del av de värnpliktiga som ska kallas till repetitionsövning till gränstrupperna, vilket gör att beslutsförfarandena i försvarsmaktens och gränsbevakningsväsendets militära kommandomål bör sammanjämkas på praktisk nivå när repetitionsövningar planeras. Gränsbevakningsväsendet har möjlighet att också på eget initiativ kalla gränstrupperna till gränsbevakningsväsendets repetitionsövning.

34§. Befrielse från en repetitionsövning. I paragrafen föreskrivs om grunderna för befrielse från en repetitionsövning. I paragrafen utgår man ifrån att befrielse från en repetitionsövning motsvarar förflyttning av tidpunkten för att inleda tjänstgöringen. Denna approach lämpar sig dock inte direkt för de situationer där man genom en repetitionsövning gör det möjligt att flexibelt höja den militära beredskapen. Då ska de värnpliktiga så snabbt och täckande som möjligt kallas till repetitionsövningar för att man effektivt ska kunna svara på det förändrade säkerhetsläget.

Enligt det 2 mom. som föreslås i paragrafen ska befrielse kunna beviljas från en repetitionsövning, som har förordnats i den ordning om vilken föreskrivs i 32 § 3 mom., på samma grunder som i fråga om extra tjänstgöring, om vilken föreskrivs i 9 kap. Befrielse ska det därmed vara möjligt att få också från ovan nämnda övning, men förutsättningarna ska vara strängare än vid en vanlig repetitionsövning. Ansökan om befrielse ska lämnas in till den regionalbyrå som har förordnat den värnpliktige till repetitionsövning. I ett beslut som meddelats på en ansökan om befrielse ska rättelse kunna yrkas på motsvarande sätt som vid en vanlig repetitionsövning hos regionalbyrån och som sista besvärsteg ska en värnpliktig kunna anföra besvär hos centralnämnden för uppståndsärenden. Besvären ska i enlighet med 114 § i lagen behandlas i bråds-kande ordning.

Ett förordnande till repetitionsövning ska på samma sätt som vid en vanlig repetitionsövning verkställas trots att ansökan om befrielse, rättelseyrkande eller besvär har anförts, d.v.s. det att besvär är anhängiga ger inte den värnpliktige rätt att utebli från övningen. Med beaktande av att det ska vara möjligt att omedelbart förordna en värnpliktig till en repetitionsövning, som möjliggör en flexibel höjning av den militära beredskapen, skulle man de facto inte nödvändigtvis klara av att behandla alla besvär innan övningen inleds eller ens innan den har avslutats. Eventuell ersättning för skada som övningen orsakat ska det dock vara möjligt att ansöka om i efterskott i enlighet med skadeståndslagen (412/1974).

RP 44/2016 rd

I och med att det föreslagna 2 mom. fogas till paragrafen, blir det nuvarande 2 mom. i paragrafen 3 mom. och det nuvarande 3 mom. på motsvarande sätt 4 mom. Till paragrafens 3 och 4 mom. ska vidare fogats en hänvisning till det nya 2 mom.

Paragrafens 1 mom. ska till sitt sakinhåll kvarstå som hittills, men i de båda språkversionerna ska rent tekniska korrigeringar göras. I den finska versionen ska ordföljden i 3 punkten i momentet korrigeras så att den blir entydigare än den nuvarande. I den svenska versionen ska terminologin i 1 mom. ändras så att den står i linje med den terminologi som föreslås i 2 mom. Ändringarna har inga konsekvenser för tillämpningen av 1 mom., utan det är endast frågan om rent tekniska korrigeringar.

50§. Skyldigheten att delta i repetitionsövningar. Det föreslås att de sammanräknade maximitiderna för repetitionsövningarna ska fördubblas i alla kategorier. I praktiken kan utöver de sammanräknade maximitiderna för repetitionsövningarna också ekonomiska möjligheter fortsättningsvis utgöra begränsningar.

De repetitionsövningar som baserar sig på en flexibel höjning av den militära beredskapen ska, enligt vad som föreslås, inte beaktas när maximitiderna för repetitionsövningarna beräknas, och därmed påverkar de inte hur maximitiderna uppfylls.

I paragrafens 2 moment föreskrivs att utöver de avsedda tiderna kan en värnpliktig med sitt samtycke förordnas till repetitionsövning vid en trupp enligt sin krigstida placering för högst 20 dagar per kalenderår, om den värnpliktige är oundgänglig för försvarsmakten när det gäller att leda eller utbilda truppen. Denna möjlighet har i enskilda fall använts vid försvarsmakten.

Momentet i fråga lämpar sig dock inte särskilt väl för repetitionsövningar enligt 32 § 3 mom., eftersom förordnande till tjänstgöring enligt det också förutsätter skriftligt samtycke av den värnpliktiges arbetsgivare, om övningen äger rum under arbetstid. Förordnande till repetitionsövning som ordnas i syfte att höja den militära beredskapen gäller den nationella säkerheten och förutsätter snabbt reagerande, och därför passar inte begäran om skriftligt samtycke av arbetsgivaren ihop med repetitionsövningens syfte.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Allmänt

I 127 § i grundlagen sägs det att varje finsk medborgare är skyldig att delta i fosterlandets försvar. Försvaret baserar sig i Finland på allmän värnplikt. Innehållet i försvarsskyldigheten definieras dock inte närmare i bestämmelsen. Enligt regeringens proposition om grundlagen (RP 1/1998 rd) täcker försvarsskyldigheten utöver det militära försvaret också andra sätt att försvara fosterlandet och att bistå i detta. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis utgör skyldigheten att försvara landet i sig en godtagbar grund för att begränsa de värnpliktigas grundläggande fri- och rättigheter (GrUU 9/2007 rd). Men inskränkningar i de värnpliktigas fri- och rättigheter bör i regel bedömas mot de allmänna villkoren och i förekommande fall mot de särskilda villkoren för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna.

Jämlikhet

RP 44/2016 rd

Enligt 6 § i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas av en orsak som gäller hans eller hennes person. I den allmänna bestämmelsen om jämlikhet ingår förbud mot godtycklighet och krav på lika behandling i likartade fall. Jämlikhetsbestämmelsen förutsätter dock inte att alla medborgare ska behandlas lika i alla förhållanden, om inte de omständigheter som påverkar saken är likartade (t.ex. GrUU 1/1986 rd, GrUU 2/1987 rd, GrUU 3/1988 rd). Jämlikhetsaspekterna har betydelse både när medborgare beviljas fördelar och rättigheter genom lag och när skyldigheter ställs för dem (t.ex. GrUU 9 och 10/1985 rd).

De föreslagna repetitionsövningarna, som sammanhänger med en flexibel höjning av den militära beredskapen, och fördubblingen av maximiantalet repetitionsövningsdygn ska i praktiken gälla endast en viss del av reserven. De föreslagna ändringarna ska därmed bedömas utgående från medborgarnas jämlikhet, som har tryggats i 6 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis ansett bl.a. olika långa tjänstgöringstider oproblematisksa med tanke på jämlikheten bara de baserar sig på godtagbara omständigheter. Som en godtagbar grund har ansetts bl.a. att olika uppgifter kräver olika lång utbildning (GrUU 37/1997 rd). Olika antal repetitionsövningar kan till denna del bedömas på samma grunder och det kan anses att det i sig finns ett godtagbart skäl till dem. När det bedöms hur riktiga konsekvenserna är till sina proportioner bör det dessutom beaktas att även om de värnpliktiga placeras i de krigstida trupperna med ett beslut av försvarsmakten, baserar sig placeringen i de mest krävande uppgifterna till stor del också på personens egen vilja. De värnpliktiga i fråga är följaktligen redan när de söker sig till uppgifterna medvetna om att de kan få flera repetitionsövningsdygn än normalt i och med de uppgifter de placeras i.

Rättsskydd

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag.

Utgångspunkten är att i alla ärenden som gäller rätt eller skyldighet bör det finnas rätt att söka ändring. Grundlagsutskottet har varit synnerligen strängt i sina ställningstaganden i saken (jfr GrUU 32/2012 rd och GrUU 51/2010 rd).

I propositionen föreslås det att befrielse från en repetitionsövning som hänför sig till en flexibel höjning av den militära beredskapen ska få sökas med samma förfarande som gäller för en vanlig repetitionsövning, men att förutsättningarna för att bevilja befrielse ska vara strängare. Förutsättningarna för att bevilja befrielse ska, enligt vad som föreslås, vara de samma som för beviljande av befrielse från extra tjänstgöring om vilken föreskrivs i 9 kap. i lagen. Eftersom det ska vara möjligt att förordna att den föreslagna övningen ska börja omedelbart, har de värnpliktiga och arbetsgivarna sämre möjligheter att förbereda sig på den frånvaro som övningen orsakar än när det är fråga om en vanlig övning. Till följd av detta kan de förutsättningar för befrielse som föreskrivs vid sedvanliga repetitionsövningar komma att uppfyllas också i omfattande utsträckning i en dylik övning, vilket i sin tur kan leda till omfattande frånvaro från övningen. Med beaktande av syftet med övningen, som sammanhänger med den nationella säkerheten och en höjning av beredskapen, är det dock ytterst viktigt att de värnpliktiga som har förordnats till övningen i stor utsträckning deltar i den. Av detta skäl är det följaktligen nödvändigt att föreskriva om strängare förutsättningar för att bevilja befrielse än när det är fråga om en vanlig övning. Det ska emellertid vara möjligt att ansöka om befrielse från övningen och det ska vara möjligt att i sista hand hänskjuta ärendet till centralnämnden

RP 44/2016 rd

för uppståndsärenden för avgörande. De värnpliktiga har därmed möjlighet att få sitt ärende behandlat i ett oberoende rättskipningsorgan på det sätt som förutsätts i 21 § i grundlagen.

Beslutsförfarandet i militära kommandomål

Enligt 58 § 5 mom. i grundlagen beslutar republikens president i militära kommandomål under medverkan av ministern i enlighet med vad som bestäms närmare genom lag. Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet i militära kommandomål ingår i 31–33 § i lagen om försvarsmakten. Enligt förslaget ska beslutet om en övning som ska ordnas för höjning av beredskapen fattas av republikens president på föredragning av kommandören för försvarsmakten. Försvarsministern ska vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken. Dessutom kan statsministern närvara och uttala sin uppfattning om saken.

Kraven på exakthet, noggrann avgränsning och proportionalitet i fråga om begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna

Ordandet av en repetitionsövning som siktar till en flexibel höjning av den militära beredskapen enligt den föreslagna lagen kan de facto ha mera betydande konsekvenser för de värnpliktigas grundläggande fri- och rättigheter än en sedvanlig repetitionsövning. Repetitionsövningen har utöver konsekvenser för ovan nämnda jämlikhet och rättsskydd också konsekvenser åtminstone för den värnpliktiges personliga frihet och integritet (GL 7 §) samt rörelsefrihet (GL 9 §). På de övningar det nu är fråga om är det inte möjligt att förbereda sig på förhand, vilket är fallet med en vanlig övning, och de sammanräknade maximitiderna för repetitionsövningar ska inte alls gälla dessa. Men den föreslagna repetitionsövningen ska det vara möjligt att ordna endast när ett behov som uppkommer i den finska säkerhetspolitiska omgivningen förutsätter detta, vilket innebär att förutsättningarna för att ordna en sådan övning ska vara klart strängare än för att ordna en vanlig repetitionsövning. Vidare ska ett förordnande till en övning för varje enskild värnpliktig vara i kraft i högst 30 dagar åt gången och det ska återkallas omedelbart när den situation som ledde till övningen tillåter det. Med beaktande av, utöver det som nämns ovan, också att en övning ska kunna ordnas endast med ett beslut av republikens president, kan det anses att de begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som sammanhänger med den föreslagna regleringen när man bedömer helheten står i rätta proportioner och är tillräckligt exakta och noggrant avgränsade.

Utgående från det som sägs ovan anser regeringen att den föreslagna lagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 34 och 50 § samt
fogas till 32 § nya 3 och 4 mom. som följer:

32 §

Förordnande till repetitionsövning

När ett behov som uppstår i Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsätter det, kan värnpliktiga som hör till reserven genom ett beslut av republikens president förordnas till en repetitionsövning som avses i 48 § 1 mom. 4 punkten med avvikelse från den tidsfrist som föreskrivs i 2 mom. Ett förordnande till repetitionsövning ges för varje enskild värnpliktig för högst 30 dagar åt gången.

Beslutet om en sådan repetitionsövning som avses i 3 mom. fattas av republikens president på föredragning av kommendören för försvarsmakten i ett sådant beslutsförfarande som avses i 32 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten på så sätt att försvarsministern ska vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken. Dessutom kan statsministern vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken. Republikens presidents beslut och de förordnanden som meddelats med stöd av det ska återkallas när den situation som ledde till repetitionsövningen tillåter det.

34 §

Befrielse från en repetitionsövning

Befrielse från en repetitionsövning kan på ansökan av den värnpliktige beviljas en värnpliktig

- 1) för vilken befrielsen är synnerligen viktig av familjeskäl, på grund av den ekonomiska situationen eller av orsaker som har samband med utövande av yrke eller näring,
- 2) för vilken inledandet av eller framstegen i studierna skulle bli kännbart lidande om befrielse inte ges,
- 3) vars deltagande i repetitionsövningen skulle orsaka hans arbetsgivare särskilt allvarlig olägenhet eller skada i verksamheten, eller
- 4) på grund av den värnpliktiges andra särskilda personliga orsaker.

Befrielse från en repetitionsövning som förordnats i ett förfarande enligt 32 § 3 mom. kan på ansökan av den värnpliktige beviljas en värnpliktig för vilken befrielsen är nödvändig av familjeskäl, på grund av den ekonomiska situationen eller för utövande av yrke eller näring.

Befrielse från en repetitionsövning söks skriftligt hos den regionalbyrå som utfärdat förordnandet. Till ansökan ska fogas en behövlig utredning om grunderna enligt 1 eller 2 mom.

En ansökan enligt 1 eller 2 mom. är inte en giltig orsak att utebli från tjänstgöringen.

50 §

RP 44/2016 rd

Skyldigheten att delta i repetitionsövningar

En värnpliktig som hör till reserven är skyldig att delta i repetitionsövningar. Den sammanlagda maximitiden för övningarna är

- 1) för manskapet 80 dagar,
- 2) för den som har utbildats till en sådan uppgift inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter eller till en sådan specialuppgift inom manskapet som ställer de högsta kraven 150 dagar,
- 3) för underofficer, institutofficer och officer 200 dagar.

Utöver de tider som avses i 1 mom. kan en värnpliktig med sitt samtycke förordnas till repetitionsövning vid en trupp enligt sin krigstida placering för högst 20 dagar per kalenderår, om den värnpliktige är oumbärlig för försvarsmakten när det gäller att leda eller utbilda truppen. Förordnandet till tjänstgöring förutsätter dessutom skriftligt samtycke av den värnpliktiges arbetsgivare, om övningen äger rum under arbetstid.

En värnpliktig som på grund av laga förhinder inte har infunnit sig till en övning vid utsatt tid ska infinna sig till övningen omedelbart efter att hindret upphört, om han inte av militärmyndigheten har meddelats något annat förordnande.

De sammanlagda maximitiderna för repetitionsövningar och det förfarande med samtycke som avses i 2 mom. gäller inte repetitionsövningar som förordnas i ett förfarande enligt 32 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 7 april 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Försvarsminister Jussi Niinistö

Lag

om ändring av värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 34 och 50 § samt
fogas till 32 § ett nytt 3 och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

32 §

Förordnande till repetitionsövning

34 §

Befrielse från en repetitionsövning

Befrielse från en repetitionsövning kan på ansökan av den värnpliktige beviljas en värnpliktig

1) för vilken befrielsen är synnerligen nödvändig av familjeskäl, på grund av den ekonomiska situationen eller av orsaker som har samband med utövande av yrke eller näring,

Föreslagen lydelse

32 §

Förordnande till repetitionsövning

När ett behov som uppstår i Finlands säkerhetspolitiska omgivning förutsätter det, kan värnpliktiga som hör till reserven genom ett beslut av republikens president förordnas till en repetitionsövning som avses i 48 § 1 mom. 4 punkten med avvikelse från den tidsfrist som föreskrivs i 2 mom. Ett förordnande till repetitionsövning ges för varje enskild värnpliktig för högst 30 dagar åt gången.

Beslutet om en sådan repetitionsövning som avses i 3 mom. fattas av republikens president på föredragning av kommandören för försvarsmakten i ett sådant beslutsförfarande som avses i 32 § 2 mom. i lagen om försvarsmakten på så sätt att försvarsministern ska vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken. Dessutom kan statsministern vara närvarande och uttala sin uppfattning om saken. Republikens presidents beslut och de förordnanden som meddelats med stöd av det ska återkallas när den situation som ledde till repetitionsövningen tillåter det.

34 §

Befrielse från en repetitionsövning

Befrielse från en repetitionsövning kan på ansökan av den värnpliktige beviljas en värnpliktig

1) för vilken befrielsen är synnerligen viktig av familjeskäl, på grund av den ekonomiska situationen eller av orsaker som har samband med utövande av yrke eller näring,

2) för vilken inledandet av eller framstegen i studierna skulle bli kännbart lidande om befrielse inte ges,

3) vars deltagande i repetitionsövningen skulle orsaka hans arbetsgivare särskilt allvarlig olägenhet eller skada i verksamheten, eller

4) på grund av den värnpliktiges andra särskilda personliga orsaker.

Befrielse från repetitionsövning söks skriftligt hos den regionalbyrå som utfärdat förordnandet. Till ansökan ska fogas en behövlig utredning om grunderna enligt 1 mom.

En ansökan enligt 1 mom. är inte en giltig orsak att utebli från tjänstgöringen.

50 §

Skyldigheten att delta i repetitionsövningar

En värnpliktig som hör till reserven är skyldig att delta i repetitionsövningar. Den sammanlagda maximitiden för övningarna är

1) för manskapet 40 dagar,

2) för den som har utbildats till en sådan uppgift inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter eller till en sådan specialuppgift inom manskapet som ställer de högsta kraven 75 dagar,

3) för underofficer, institutofficer och officer 100 dagar.

Utöver de tider som avses i 1 mom. kan en värnpliktig med sitt samtycke förordnas till repetitionsövning vid en trupp enligt sin krigstida placering för högst 20 dagar per kalenderår, om den värnpliktige är oumbärlig för försvarsmakten när det gäller att leda eller utbilda truppen. Förordnandet till tjänstgöring förutsätter dessutom skriftligt samtycke av den värnpliktiges arbetsgivare, om övningen äger rum under arbetstid.

En värnpliktig som på grund av laga förhinder inte har infunnit sig till en övning vid utsatt tid ska infinna sig till övningen omedelbart efter att hindret upphört, om han inte

2) för vilken inledandet av eller framstegen i studierna skulle bli kännbart lidande om befrielse inte ges,

3) vars deltagande i repetitionsövningen skulle orsaka hans arbetsgivare särskilt allvarlig olägenhet eller skada i verksamheten, eller

4) på grund av den värnpliktiges andra särskilda personliga orsaker.

Befrielse från en repetitionsövning som förordnats i ett förfarande enligt 32 § 3 mom. kan på ansökan av den värnpliktige beviljas en värnpliktig för vilken befrielsen är nödvändig av familjeskäl, på grund av den ekonomiska situationen eller för utövande av yrke eller näring.

Befrielse från en repetitionsövning söks skriftligt hos den regionalbyrå som utfärdat förordnandet. Till ansökan ska fogas en behövlig utredning om grunderna enligt 1 eller 2 mom.

En ansökan enligt 1 eller 2 mom. är inte en giltig orsak att utebli från tjänstgöringen.

50 §

Skyldigheten att delta i repetitionsövningar

En värnpliktig som hör till reserven är skyldig att delta i repetitionsövningar. Den sammanlagda maximitiden för övningarna är

1) för manskapet 80 dagar,

2) för den som har utbildats till en sådan uppgift inom manskapet som förutsätter speciella färdigheter eller till en sådan specialuppgift inom manskapet som ställer de högsta kraven 150 dagar,

3) för underofficer, institutofficer och officer 200 dagar.

Utöver de tider som avses i 1 mom. kan en värnpliktig med sitt samtycke förordnas till repetitionsövning vid en trupp enligt sin krigstida placering för högst 20 dagar per kalenderår, om den värnpliktige är oumbärlig för försvarsmakten när det gäller att leda eller utbilda truppen. Förordnandet till tjänstgöring förutsätter dessutom skriftligt samtycke av den värnpliktiges arbetsgivare, om övningen äger rum under arbetstid.

En värnpliktig som på grund av laga förhinder inte har infunnit sig till en övning vid utsatt tid ska infinna sig till övningen omedelbart efter att hindret upphört, om han inte

RP 44/2016 rd

av militärmyndigheten har meddelats något annat förordnande.

av militärmyndigheten har meddelats något annat förordnande.

De sammanlagda maximitiderna för repetitionsövningar och det förfarande med samtycke som avses i 2 mom. gäller inte repetitionsövningar som förordnas i ett förfarande enligt 32 § 3 mom.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .
—————